

โครงการเพิ่มศักยภาพข้าวหอมมะลิ 105 ในเขตปฏิรูปที่ดิน 5 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภายใต้ความร่วมมือไตรภาคี ปี 2552

โอกาสเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มศักยภาพข้าวไทย

จุดแข็ง

- พื้นที่มีศักยภาพการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการ
- ผลิตข้าวได้หลายชนิดทุกชั้นคุณภาพตรงตามความต้องการตลาดในและต่างประเทศ
- รักษาคุณภาพข้าวได้ดีมาเป็นเวลานานเป็นที่เชื่อถือของผู้บริโภค
- มีองค์กรกำกับดูแลในฐานะข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก

โอกาส

- การบริโภคข้าวโลกขยายตัวเพิ่มขึ้น
- มีความต้องการข้าวคุณภาพดีโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิสูง
- ความต้องการอาหารสุขภาพขยายตัวมากขึ้น ซึ่งข้าวสามารถนำไปผลิตอาหารเสริมและยาได้
- การจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า
ทำให้มีโอกาสเป็นศูนย์กลางการค้าข้าวในภูมิภาคเอเชีย

สถานการณ์ข้าวไทย

การผลิต

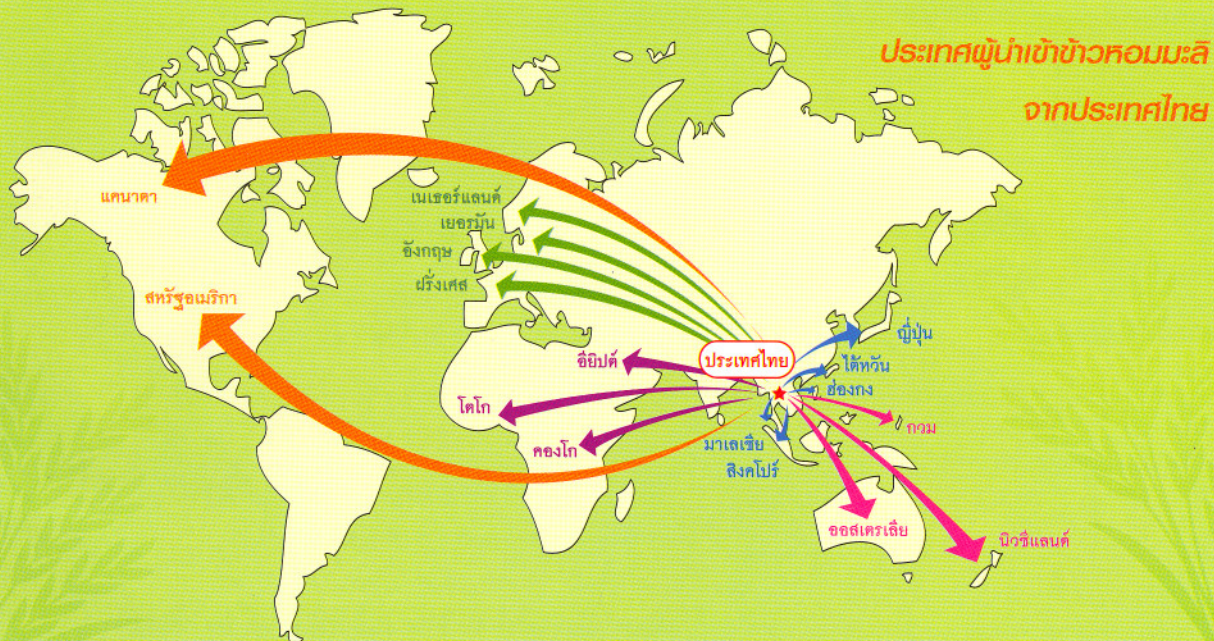
- พื้นที่เพาะปลูกข้าว 64-67 ล้านไร่
- พื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิ 19.03 ล้านไร่
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิมากที่สุด 15.87 ล้านไร่
- ประเทศไทยผลิตข้าวได้ประมาณ ปีละ 32 ล้านตันข้าวเปลือก หรือประมาณ 21 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นอันดับ 6 ของผลผลิตโลก

การตลาด

- ไทยส่งข้าวออกเป็นอันดับ 1 ของโลก มีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 30-32 ของโลก
- ปีที่ผ่านมาส่งออกข้าว 9.5 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 100,000 ล้านบาท

การพัฒนาการผลิต

- สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้จัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพข้าวหอมมะลิ 105 ในเขตปฏิรูปที่ดิน 5 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้ความร่วมมือไตรภาคีกับ บริษัท บางชื้อโรงสีไฟเจียเม้ง จำกัด โดยดำเนินการตั้งแต่ปี 2551 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 13,662 ราย พื้นที่ 204,548 ไร่ การดำเนินโครงการ ส.ป.ก. ได้ให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องการลดต้นทุนการผลิต การผลิตข้าวคุณภาพตามมาตรฐาน GAP เพื่อการส่งออก การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มผลผลิต ในปี 2552 ส.ป.ก. ตั้งเป้าหมายที่จะขยายพื้นที่โครงการเพิ่มศักยภาพข้าวหอมมะลิ 105 เป็น 300,000 ไร่ ในเขตปฏิรูปที่ดิน 5 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

องค์ความรู้ :- ข้าวหอมมะลิ 105

การจัดการเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลิ 105 (Rice Potential Zoning) เป็นมาตรการเสริมการสร้างเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อสร้างทางเลือกให้กับเกษตรกรที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงและ/หรือการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในเชิงการจัดการทั้งระบบ ตั้งแต่คัดเลือกพื้นที่ การพัฒนาคุณภาพดิน การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ผ่านการรับรอง และมีคุณภาพ การสร้างระบบการจัดการคุณภาพ GAP (Good Agricultural Practice) การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์ และระบบตลาดที่สนองความต้องการของประเทศนำเข้า

เมล็ดพันธุ์

- เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยมีความสัมพันธ์ต่อปริมาณผลผลิตและคุณภาพของผลผลิต
- ให้เลือกใช้เมล็ดพันธุ์ที่ถูกต้องตรงตามสายพันธุ์ มีความอุดมสมบูรณ์ที่เหมาะสม ไม่มีเมล็ดพันธุ์อื่นปน ปราศจากโรคและแมลง
- ผ่านการตรวจสอบมาตรฐานและความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์จากกรมการข้าว

การจัดการแปลงผลิตข้าว

- เกษตรกรต้องคำนึงถึงการปฏิบัติ ดูแล บำรุงรักษา ในแต่ละช่วงระยะเวลาการเจริญเติบโตของข้าว
 - ช่วงการเติบโตของลำต้น :- ระยะกล้าและระยะแตกกอ
 - ช่วงการเติบโตช่วงสืบพันธุ์ :- ระยะการเกิดช่อดอกและระยะการออกรวง
 - ช่วงการเติบโตช่วงเมล็ดแก่ :- ระยะเป็นน้านม ระยะเมล็ดข้าวเริ่มแข็ง และระยะเมล็ดแก่
- ฝ้าระวังโรค แมลง ศัตรูข้าว และวัชพืช เพื่อป้องกันการระบาด และป้องกันกำจัดโรค
 - โรคข้าว :- โรคไหม้ โรคขอบใบแห้ง โรคกาบใบแห้ง ฯลฯ
 - แมลงข้าว :- เพลี้ยไฟ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยจักจั่นสีเขียว บั่ว ฯลฯ
 - ศัตรูข้าว :- หูก หอยเชอรี่ ปูนา ฯลฯ

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- ป้องกันการสูญเสียของข้าวทางด้านปริมาณ
 - :- การร่วงหล่น เกียวไม่หมด การนวดข้าว การเก็บรักษาข้าว
- ป้องกันการสูญเสียของข้าวทางด้านคุณภาพ
 - :- ความชื้น การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ การทำความสะอาด การแยกสิ่งเจือปนหรือสิ่งปะปน การเก็บรักษาข้าว

ROAD MAP :- มาตรการเพิ่มศักยภาพข้าวหอมมะลิ 300,000 ไร่

เป้าประสงค์

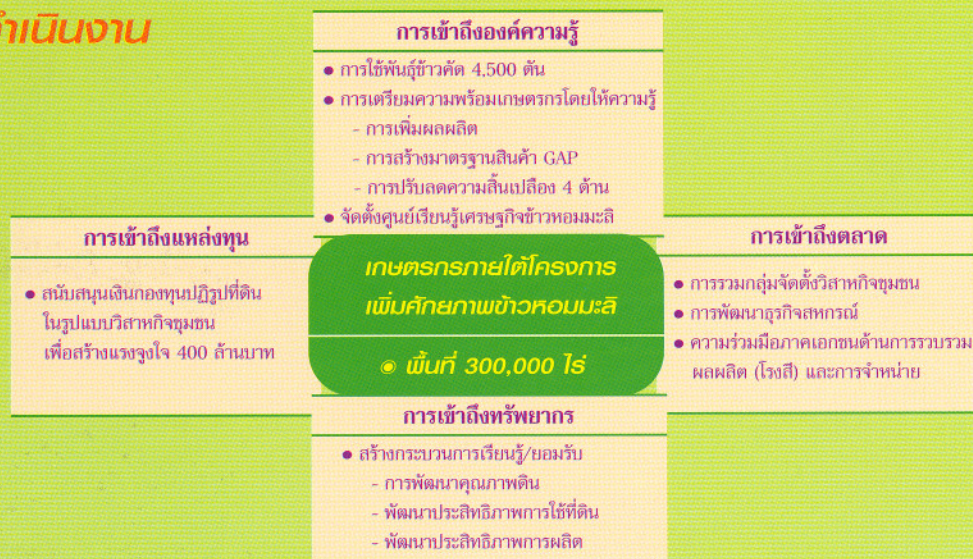
- ➡ พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการผลิตข้าวหอมมะลิ 300,000 ไร่ ภายใต้งานร่วมมือไตรภาคี (รัฐ+เอกชน+เกษตรกร)
- ➡ พัฒนาเครือข่ายตลาดรองรับผลผลิตโดยภาคเอกชน 150,000 ตัน

พื้นที่ดำเนินการ

จังหวัด	พื้นที่ดำเนินการปี 2551 (200,000 ไร่)				พื้นที่ดำเนินการปี 2552 (300,000 ไร่)			
	อำเภอ	ตำบล	ราย	ไร่	อำเภอ	ตำบล	ราย	ไร่
5 จังหวัด	17	68	13,662	204,548	25	97	21,000	300,000
ยโสธร	3	9	839	9,568	4	11	2,000	20,000
ร้อยเอ็ด	2	10	2,099	41,605	6	15	3,500	70,000
ศรีสะเกษ	7	19	4,043	40,482	9	29	6,000	60,000
สุรินทร์	2	12	3,831	71,722	3	17	5,000	90,000
อุบลราชธานี	3	18	2,850	41,171	3	25	4,500	60,000

การดำเนินงาน

การร่วมมือกับภาคเอกชน :- การรวบรวมผลผลิตและการตลาดข้าว

หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานดำเนินการ

ส.ป.ก.

กรมพัฒนาที่ดิน

กรมการข้าว

กรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมสหกรณ์

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

บริษัท เจียแม็จ จำกัด

➡ ที่ดิน/เกษตรกร/ทุน

➡ พัฒนาดิน

➡ พันธุ์/การจัดการ

➡ วิสาหกิจชุมชน

➡ สหกรณ์/เกษตรกร

➡ บัญชีครัวเรือน/กลุ่ม

➡ ตลาด

ความร่วมมือกับภาคเอกชน

ส.ป.ก. ลงนามความร่วมมือไตรภาคีกับโรงสีของกลุ่มบริษัท เจียแม็จ มาร์เก็ตติ้ง จำกัด ซึ่งเป็นโรงสีแห่งแรกของเอเชียที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO 14001 รวมทั้งได้รับการรับรองมาตรฐานอื่น ๆ อีก ได้แก่ ISO 9001:2000 HACCP SQF2000 และ GMP โดยผลิตภัณฑ์ข้าวของบริษัทฯ ทุกเมล็ดล้วนมีคุณภาพดีอย่างสม่ำเสมอ เพราะมีการเลือกสรรวัตถุดิบคุณภาพสูง ผ่านกระบวนการผลิต และควบคุมคุณภาพที่ได้มาตรฐานสากล

สายด่วนปฏิรูปที่ดิน 1764
www.alro.go.th

• เอกสารเผยแพร่ฉบับที่ 444

จำนวนพิมพ์ 5,000 ฉบับ พฤศจิกายน 2551

